

Toimintasuunnitelma 2027

Porvoon kaupunginkirjaston alueellinen kehittämistehtävä

Sisällys

Sisällys

1. Kehittämistehtävä 4
1.1 Kehittämistehtävän visio 2030 4
1.2 Kehittämistehtävän tavoitteet ja mittari 5
2. Osaamisen kehittäminen 7
2.1 Lukutaitotyö 8
2.2 Digitaidot, tekoäly ja tiedonhaku 9
2.3 Kokoelmat ja sisällöt 10
2.4 Tilat ja saavutettavuus 11
2.5 Viestintä, tapahtumat ja osallisuus 12
2.6 Asiakkaan kohtaaminen 13
2.7 Läpileikkaavat kyvykkyydet 14
3. Kehittämisen työkalut 16
3.1 Koulutuspäivät ja webinaarit 17
3.2 Lyhyet etätapaamiset 17
3.3 Opintoretket 17
3.4 Liboppi 17
3.5 Kirjastotyöpajat 18
3.6 Osaamiskeskustelut ja digiosaamiskeskustelut 19
3.7 Tulevaisuustyö 19
3.8 Alueelliset verkostot 19
3.9 Työntekijävierailut toisissa kirjastoissa 20
3.10 Julkaisut ja kampanjat 20
3.11 Lainattavat materiaalit 21
4. Palvelujen ja käytänteiden kehittäminen ja uusien palveluiden luominen 21
4.1 Lesersørvis 22
4.2 CREW-menetelmä 22
4.3 Vapaaehtoistyö kirjastossa 22
4.1 Tulevaisuusd- ja demokratiatyömallit 22
5. Yhteistyön edistäminen 22

5.1 Hankkeet 22
5.2 Kirjastonjohtajien kokoukset 23
5.3 Kielisaarekkeiden kirjastopalvelut 23
5.4 Pienet kirjastot 23
5.1 Kimppayhteistyön tukeminen 23
6. Tehtävän arviointi, suunnittelu ja kehittäminen 24
6.1 Kehittämistehtävän suunnitteluryhmä 24
6.2 Uudenmaan kirjastopäivä 24
6.3 Haastattelut ja kyselyt 24
6.4 Kirjastovierailut 24
6.5 Kehittämistehtävän Itsearviointi 24
7. Kaukopalvelu 25
8. Yhteistyö kehittämistehtävän hoitamisessa 25
8.1 Svenska samarbetsgruppen för utvecklingsuppdrag 25
8.2 Koulutusyhteistyö muiden AKE-alueiden kanssa 25
9. Tiedottaminen 26
10. Henkilöstöresurssit 26
1. Liite 1. Alueellisen kehittämistehtävän talousarvio 28

1. Kehittämistehtävä

Porvoon kaupunginkirjaston alueellisen kehittämistehtävän toteuttamisen lähtökohtana on laki yleisistä kirjastoista 1492/2016 ja Opetus- ja kulttuuriministeriön asetus yleisistä kirjastoista 660/2017. Kehittämistehtävän toimialueena ovat Uudenmaan kunnat. Kehittämistehtävällä tuetaan Uudenmaan yleisten kirjastojen kehittymistä, henkilöstön osaamista ja edistetään yleisten kirjastojen yhteistoimintaa. Kehittämistehtävällä edistetään kulttuuripoliittisen selonteon, opetus- ja kulttuuriministeriön strategian 2030 ja hallitusohjelman tavoitteita. Tavoitteena on lisätä kaikkien osallisuutta kulttuuriin sekä kaventaa eri väestöryhmien eroja kulttuuriin osallistumisessa.

Kehittämistehtävän hoitamisessa tehdään yhteistyötä muiden alueellista kehittämistehtävää hoitavien kirjastojen, valtakunnallista kehittämistehtävää hoitavan kirjaston, Uudenmaan yleisten kirjastojen ja muiden kirjastojen kanssa. Uudenmaan kuntien viralliset kielet, suomi ja ruotsi, sekä molemmilla kielillä annettavat palvelut huomioidaan kaikessa kehittämistehtävään liittyvässä toiminnassa. Porvoon kaupunginkirjaston elävää kaksikielisyyttä hyödynnetään kaksikielisen palvelukulttuurin kehittämisessä alueella ja valtakunnallisesti. Porvoon kaupunginkirjaston alueelliseen kehittämistehtävään viitataan jatkossa lyhenteellä AKE Porvoo.

Kirjastoihin suoritettavat vierailut, kirjastoissa toteutetut lähikoulutukset ja työpajat sekä kirjastohenkilökunnan vertaisoppimismahdollisuudet alueen eri kirjastoissa ovat kirjastoista ja osallistujilta saadun palautteen perustalla vaikuttavimpia AKE Porvoon toimintamuotoja. Ulkopuolisten asiantuntijoiden hyödyntäminen kouluttajina tuo tärkeää osaamista ja tietoa alueen kirjastohenkilökunnalle. Koulutuspalvelujen ostaminen kouluttamisen asiantuntijoilta on tehokasta ja taloudellista. Yleinen kustannustason nousu vaikuttaa matka- ja majoituskuluihin sekä asiantuntijapalvelujen hintoihin. Järjestöjen vaikea taloudellinen tilanne vaikeuttaa edullisten asiantuntijapuheenvuorojen saamista järjestöiltä.

Kuntien vaikea taloudellinen tilanne lisää kehittämistehtävän tuen tarvetta. Alueellisen kehittämistehtävän hoitaminen nykyisellä tasolla ja erityisesti pienten ja heikoiten resursoitujen kirjastojen riittävä huomioiminen kasvavalla, monimuotoisella ja eriarvoistuvalla Uudenmaan alueella edellyttäisi AKE Porvoon määrärahan korottamista vuodesta 2026.

1.1 Kehittämistehtävän visio 2030

AKE Porvoo toteuttaa Uudenmaan kirjastojen osaamisen visiota. Visiotyössä hyödynnettiin kirjastokäynneiltä, osaamiskeskusteluista ja muusta toiminnassa kertyneitä alueen kirjastolaisten ajatuksia. Vision työstäminen tapahtui yhdessä alueen kirjastohenkilökunnan kanssa.

AKE Porvoon visio vuoteen 2030

Ylpeästi kirjastolainen: Yhdessä kehittäen - Arjessa oppien - Ihmistä varten

tuo esiin vahvan ammatti-identiteetin ja kirjaston yhteiskunnallisen merkityksen ymmärtämisen. Se lähtee verkostomaisesta kehittämisestä, jossa kaikki alueen eri kirjastojen ja yksittäisten kirjastolaisten vahvuudet pääsevät esiin ja tukevat kokonaisuutta. Visiossa nähdään, että jatkuvan muutoksen maailmassa oppiminen on kaikille kirjastolaisille yksi keskeinen työtehtävä, joka eri tavoin kuuluu jokaiseen työpäivään. Kaiken perustana ovat kuitenkin alueen ihmiset, joita varten kirjastopalveluja tuotetaan.

1.2 Kehittämistehtävän tavoitteet ja mittari

Opetus- ja kulttuuriministeriön selvitys alueellisen kehittämistehtävän vaikutuksista ja kehittämistarpeista sisältää vaikutusmallin, jonka pohjalta Opetus- ja kulttuuriministeriö yhteistyössä AKE-kirjastojen kanssa on työstänyt seuraavat tavoitteet ja mittarit.

Yhteiskunnalliset tavoitteet:

Kirjastopalvelut vastaavat käyttäjien tarpeita ja yhteiskunnan muutosta

Suomalaisten osaaminen, lukutaito ja sivistys vahvistuvat

Kuntien ja alueiden elinvoimaisuus säilyy

Väestön osallisuus, moniarvoisuus, yhdenvertaisuus ja sananvapaus vahvistuvat

Kirjastojen toiminta auttaa yhteiskuntaa uudistumaan ja kehittymään

Vaikutuspolut

1. Henkilöstön osaamisen kehittäminen

2. Kirjaston palveluiden päivittäminen ja kehittäminen

3.Viestintä ja yleisen tietoisuuden lisääminen kirjastopalveluista

4.Yhteistoiminta ja koordinaatio

1. Henkilöstön osaamisen kehittäminen

Kirjastojen henkilökunnan osaaminen paranee

Tavoite	**Mittari**

Koulutussuunnitelman laatiminen kirjastolain tavoitteiden ja tehtävien pohjalta. Koulutussuunnitelma sisältyy toimintasuunnitelmaan.	Suunnitelma on laadittu/ei ole laadittu. Suunnitelmaa on toteutettu.
Henkilöstön osallistuminen koulutuksiin on hyvällä tasolla	Koulutusten osallistujien työskentelykuntien osuus kaikista alueen kunnista, %
Henkilöstön osaaminen on parantunut suhteessa kirjastolain tavoitteisiin	Itsearviointi joko henkilöstön tai johtajan toimesta, esim. kahden vuoden välein

2. Kirjaston palveluiden päivittäminen ja kehittäminen

Kirjastojen palveluita päivitetään soveltuviksi alueellisiin erityispiirteisiin ja toimintaympäristön kehitykseen systemaattisesti

Tavoite	**Mittari**
Nykyisten palvelujen ja käytänteiden kehittäminen ja uusien palveluiden luominen toimintaympäristölähtöisesti sekä hyvien käytänteiden levittäminen	Kuvaus toiminnasta sisältäen esimerkkejä, jotka avaavat asiaa alueen kirjastojen näkökulmasta

3. Viestintä ja yleisen tietoisuuden lisääminen kirjastopalveluista

Kirjastojen asiakkaat ovat paremmin tietoisia kirjastoista ja niiden palveluista

Tavoitteet	**Mittarit**
Kirjastojen viestinnän tukeminen, sisältäen AKEn tuottamat kampanjat ja materiaalit esim. kuntapäättäjiin vaikuttamiseen	Kuvaus viestinnän toteuttamisesta, viestintäkanavista, tuotetuista ja levitetyistä materiaaleista
AKE-uutiskirjeen tuottaminen	Uutiskirje on tuotettu/ ei ole tuotettu. Uutiskirjeiden määrä ja tilaajien/vastaanottajien osuus alueen kirjastojen htv:sta
AKE-alueen yhteisen asiakaskyselyn laatiminen ja toteuttamisen tukeminen kahden-kolmen vuoden välein, alueen asiakkaiden näkemysten selvittäminen kirjastojen palveluista	Asiakaskysely on laadittu/ ei ole laadittu

4. Yhteistoiminta ja koordinaatio

Kirjastojen yhteistoiminta ja tiedon jakaminen lisääntyy ja yhteistyön vaikuttavuus paranee

Tavoite	**Mittari**
AKE-toiminnalla on lisätty alueen kirjastojen keskinäistä yhteistoimintaa, jossa lähtökohtana on kirjastolain toteuttamisen vahvistaminen	Kuvaus toiminnasta
AKE-kirjastojen välinen yhteistyö on aktiivista	Kuvaus yhteistyöstä

2. Osaamisen kehittäminen

AKE Porvoon koulutussuunnittelua uudistettiin toimintavuodelle 2026. Uudistusten lähtökohtana olivat alueen kirjastoista kerätty palaute, aikaisempien toimintavuosien koulutustoiminnan analyysi ja AKE Porvoon selvityksessä esiin tuodut kehittämiskohteet. Koulutussuunnittelun kytkentää kirjastolakiin haluttiin vahvistaa ja varmistaa että koulutustoiminnalla tuetaan kirjastojen monipuolista osaamista ja laajaa yhteiskunnallista vaikuttavuutta sekä otetaan huomioon alueen kaksi- ja monikielisyys, eri kokoisten kirjastojen vaihtelevat tarpeet ja koulutusten saavutettavuus. Palaute uudistuksesta on ollut hyvää ja kirjastot ovat kokeneet sen tukevan omaa osaamisen johtamistaan.

AKE Porvoon osaamisen kehittämisen lähtökohtana ovat kirjastolain tavoitteet edistää

- ✓ väestön yhdenvertaisia mahdollisuuksia sivistykseen ja kulttuuriin;
- ✓ tiedon saatavuutta ja käyttöä;
- ✓ lukemiskulttuuria ja monipuolista lukutaitoa;
- ✓ mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen ja osaamisen kehittämiseen;
- ✓ aktiivista kansalaisuutta, demokratiaa ja sananvapautta.

Osaaminen kehittämisen tavoitteena on edistää alueen yleisten kirjastojen henkilökunnan osaamista ja tukea alueen kirjastojen mahdollisuuksia toteuttaa kirjastolain mukaisia yleisen kirjaston tehtäviä laadukkaalla ja yhdenvertaisella tavalla. Yleisen kirjaston tehtävät

- ✓ tarjota pääsy aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin;
- ✓ ylläpitää monipuolista ja uudistuvaa kokoelmaa;
- ✓ edistää lukemista ja kirjallisuutta;

- ✓ tarjota tietopalvelua, ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon;
- ✓ tarjota tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan;
- ✓ edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua

luovat perustan osaamisen kehittämiselle. Niiden pohjalta on tunnistettu yhdessä alueellisen suunnitteluryhmän kirjastokimppojen edustajien kanssa käytännön kirjastotyöhön pohjautuvat osaamisalueet: lukutaitotyö; digitaidot, tekoäly ja tiedonhaku; kokoelmat ja sisällöt; tilat ja saavutettavuus; viestintä, tapahtumat ja osallisuus sekä asiakkaan kohtaaminen.

Osaamisalueet tarjoavat puitteet alueellisen kehittämistehtävän pitkäjänteiselle suunnittelulle ja auttavat kirjastoja omien koulutussuunnitelmien tekemisessä. Niitä voidaan hyödyntää myös AKE Porvoon ja kirjastojen omassa itsearvioinnissa. Näiden kuuden osaamisalueen lisäksi on tunnistettu kaikelle yleisten kirjastojen toiminnalle välttämättömät kyvykkyydet: kestävä tulevaisuus, työyhteisö ja johtaminen sekä ohjaus ja opastaminen.

Seuraavassa esitellään lyhyesti osaamisalueet ja niihin sisältyvät moduulit, toistuvat koulutussisällöt sekä toteutussuunnitelma vuodelle 2027. Vastataksemme eri kokoisten kirjastojen vaihteleviin tarpeisiin Uudenmaan kunnissa pyritään kaikista osaamisalueista tarjoamaan jotakin osaamisen kehittämisen mahdollisuuksia jokaisena toimintavuonna. Keskeiset sisällöt toistuvat. Koulutusten järjestämisessä pyritään huomioimaan perusvalmiuksia tarvitsevien ja edistyneempien asiantuntijoiden vaihtelevat tarpeet. Jos tarjolla ei ole koulutusta tietyssä moduulissa tai tietyllä vaativuustasolla, pyritään ohjaamaan muiden tahojen tarjoamiin esimerkiksi verkossa maksuttomana saatavilla oleviin koulutusresursseihin. Osaamisalueet ja moduulit on visualisoitu kaaviossa 1.

2.1 Lukutaitotyö

Suomen kirjastoseuran mukaan (Suositus lukutaitotyöstä yleisissä kirjastoissa) lukutaitotyö on lukutaidon ylläpitoa, syventämistä ja harjaannuttamista ja sen tavoitteena on vahvistunut lukutaito ja taitojen kumuloituminen. Kansallisen lukutaitostrategian 2030 mukaisesti kirjastot tukevat lukutaitoa koko ihmisen elinkaaren ajan. Yleisen kirjaston tehtävä on kirjastolain mukaisesti edistää lukemista ja tarjota tukea monipuoliseen lukutaitoon.

Moduuli	**Sisältö**	**Toteutus 2027**
LUKUTAITO - PIENET LAPSET & PERHEET	Lukemisen edistäminen alle kouluikäisille ja perheille	Liboppi:Lukemisen edistämisen ABC
		Liboppi: Verktygslåda för barnbiblioteksarbete
		Perheiden, erityisesti vanhempien lukemisen tukeminen

LUKUTAITO – KOULU-LAISET	Kouluyhteistyö	
	Erityisryhmät	Erityisryhmien kohtaaminen
	Uudet kirjat	Bokkarusellen
LUKUTAITO - NUORET & 2. ASTE	Toisen asteen yhteistyö	
	Nuorten lukemisen edistäminen	
LUKUTAITO - AIKUI-SET, SENIORIT	Aikuisten lukemisen edistämi-nen	Aikuisten lukutaitopäivä
		Aikuisten kirjareppu
		Bokkarusellen
	Vanhana lukemisen tukeminen	SEVERI-kahvit
LUKUTAITOTYÖN ME-NETELMÄT	Kirjavinkkaus	Läsinspirationsmetoder
		Lesersørvis
	Satutuokiot	
	Sanataide	Sanataidepäivä
	Yhteisöllinen lukeminen	Kohderyhmänä ei-lukijat
MONILUKUTAITO	Mediakasvatus	Kriittisyys tiedonhaussa te-koälyn aikaan
		Älä usko mitään-webinaari
	Pelikasvatus	Pelivinkkauskahvit
		Spel på bibliotek

2.2 Digitaidot, tekoäly ja tiedonhaku

Väestön yhdenvertaisuuden turvaamiseksi ja demokratian sekä ilmaisunvapauden edistämiseksi kirjastot tekevät työtä digitaalisten kuilujen kuromiseksi umpeen ja edistävät

ymmärrystä tekoälyn mahdollisuuksista ja uhista. Yleisen kirjaston tehtävänä on tarjota tietopalvelua, ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon.

Moduuli	**Sisältö**	**Toteutus 2027**
DIGIOPASTAMINEN	Digiä opastamaan	Digitukijoiden verkostopäivä
		Digiosaamiskeskustelut
		Opi opastamaan digiä -koulutukset
SOVELLUKSET	Ajankohtaiset sovellukset	Excel tiedon analysoinnissa
TEKOÄLY	Tekoälyn hyödyntäminen kirjastotyössä	
	Tekoälylukutaito ja tekoälyn etiikka	Tekoäly ja eettinen kirjastotyö-keskustelu
TIETOPALVELU	Tietopalvelun kehittäminen	Tietopalvelu ja tekoäly

2.3 Kokoelmat ja sisällöt

Yleisen kirjaston tehtävänä on ylläpitää monipuolista ja uudistuvaa kokoelmaa, tarjota pääsy aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin sekä edistää lukemista ja kirjallisuutta.

Moduuli	**Sisältö**	**Toteutus 2027**
PERUSTIEDOT SISÄLLÖISTÄ	Lajit, genret, klassikot	Sarjan osa 1
	Musiikki	Libopissa: Musiikkikirjastotyön perusteet
	Pelit	Pelivinkkauskahvit
	Selkokirjallisuus	
SISÄLTÖUUTUUDET	Aikuisten uutuustarjonta	Aikuisten kirjareppu
		Bokkarusellen

SISÄLTÖJEN AVAAMINEN	Kirjavinkkaus aikuisille	Aikuisten lukutaitopäivä
	Lasten ja nuorten kirjavinkit	Lanujen kirjakahvit
KOKOELMATYÖN PERUSTEET	Poistot	CREW-menetelmä
	Tiedolla johtaminen ja strateginen kehittäminen	Excel tiedon analysoinnissa
		Yhteiset kokoelmakoulutukset
KUVAILUN PERUSTEET	Kuvailun peruskäsitteet	Innehållsbeskrivningens grunder
	Ajankohtaista kuvailijoille	Kuvailijoiden vertaiskahvit

2.4 Tilat ja saavutettavuus

Yleisen kirjaston tehtävänä on tarjota tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan. Yleisen kirjaston tulee olla kaikkien käytettävissä ja saavutettavissa. Toimivat ja esteettömät tilat sekä palvelut niille, jotka eivät pysty käymään kirjastossa vamman, korkean iän tai muun esteen takia, edistävät väestön yhdenvertaisia mahdollisuuksia sivistykseen ja kulttuuriin.

Moduuli	**Sisältö**	**Toteutus 2027**
HOUKUTTELEVA KIRJASTOTILA	Esillepano	
ESTEETTÖMYYS KIRJASTOSSA	Fyysisten tilojen esteettömyys	Esteettömyyswebinaari
		Libobissa: Saavutettavuuskurssi
	Omatoimi	Libopissa: Parasta palvelua omatoimisesti
TILASUUNNITTELU	Käyttäjätarpeiden ymmärrys	Liboppi: Palvelumuotoilu / Service design

	Uudet kirjastot	Opintovierailu
		Kirjastofillarointi
HAKEUTUVAT KIRJAS-TOPALVELUT	Kotipalvelu	Libopissa: Seniorityö kirjas-tossa
	Kirjastoauto	Kirjastoautovartit
		Kirjastoautopäivät
	Muu hakeutuva toiminta	

2.5 Viestintä, tapahtumat ja osallisuus

Kirjastolain tavoitteena on edistää demokratiaa, aktiivista kansalaisuutta ja sananvapautta. Yleisen kirjaston tehtävänä on edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua. Kuntalain mukaisesti kunnan asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on oltava edellytykset osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan ja myös kirjastopalveluja koskeviin keskeisiin päätöksiin. Kirjaston tapahtumat laajentavat kaikenikäisten mahdollisuuksia osallistua kulttuuriin.

Moduuli	**Sisältö**	**Toteutus 2027**
VIESTINTÄ JA MARK-KINOINTI	Viestinnän perusteet	Sosiaalinen media viestin-nässä
	Selkeä kieli	Liboppi: Selkokielen perus-teet
		Libopissa: Infokurs i lättläst
	Kirjastopalvelujen markkinointi	Videolla viraaliksi
		Libopissa: Bibliotekens marknadsföring
OSALLISUUDEN JA VUOROPUHELUN	Demokratiatyö	Erätaukokoulutus
EDISTÄMINEN	Osallisuuden edistäminen	Työpajamenetelmiä
TAPAHTUMAT	Tapahtumien järjestäminen ja tapahtumaideat	Strateginen suunnittelu

		Tapahtumat nuorille
		Libopissa: Tapahtumatoiminta kirjastoissa

2.6 Asiakkaan kohtaaminen

Kirjastolain tavoitteen toteuttamisessa lähtökohtina ovat yhteisöllisyys, moniarvoisuus ja kulttuurinen moninaisuus. Kaksikielisessä kunnassa on otettava huomioon molempien kieliryhmien tarpeet samanlaisten perusteiden mukaan ja lisäksi on huomioitava muiden paikallisten kieliryhmien tarpeet. Tasapuolisuus ja syrjimättömyys ovat kirjaston asiakaspalvelun perusperiaatteita. Hyvä asiakaskokemus lisää halua käyttää kirjastopalveluja.

Moduuli	**Sisältö**	**Toteutus 2026**
KIELET JA MONIKULTTUURISUUS	Asiakaspalveluruotsi	Asiakaspalveluruotsi
	Asiakaspalvelusuomi	
	Asiakaspalveluenglanti	
	Selkeä kieli	Liboppi: Selkokielen perusteet
		Libopissa: Infokurs i lättläst
	Monikulttuurisuus	Monikulttuurisuus kirjaston arjessa
		Ikääntyminen vieraassa kulttuurissa
		Venäjänkieliset kirjastopalvelut
		Libopissa: Monikielinen toiminta kirjastoissa
ERILAISET ASIAKKAAT	Erityisryhmät	Erityisryhmien kohtaaminen
	Haastavat asiakkaat	Haastavat ja uhkaavat asiakkaat

	Nuoret asiakkaina	Nuorten kohtaaminen
ASIAKASKOKEMUS	Asiakaskokemuksen kehittäminen	
		Libopissa: Palvelumuotoilu / Service design
ESIINTYMINEN JA VUOROVAIKUTUS	Esiintymistaidot	
	Vuorovaikutustaidot	

2.7 Läpileikkaavat kyvykkyydet

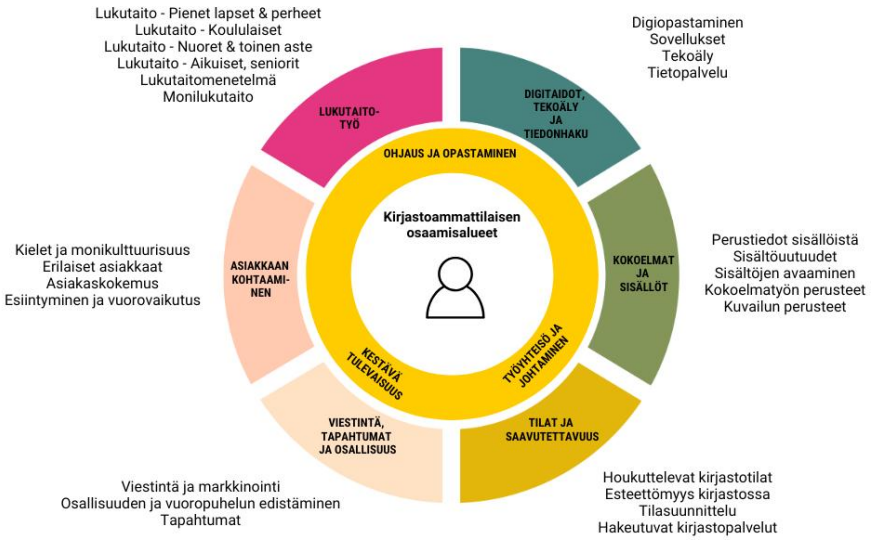
Kansainvälinen kirjastojärjestö IFLA:n mukaan kirjastoilla on tärkeä rooli YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden toteutumisessa. Kirjastot edistävät lukutaitoa, kaventavat digikuiluja, tarjoavat luotettavan palvelupisteiden verkoston ja edistävät pääsyä tietoon ja kulttuuriin. Kirjastoilla on siten tärkeä rooli ekologisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Tulevaisuuslukutaitoa tarvitaan edistämään ymmärrystä nykyhetken valintojen merkityksestä tulevaisuudelle ja valittujen tulevaisuuskuvien vaikutuksesta nykyhetkeen. Ennakointiosaamiselle parannetaan kirjastojen edellytyksiä toteuttaa lakisääteiset tehtävät muuttuvassa toimintaympäristössä.

Kirjaston johtamisosaaminen on edellytys kirjastojen tavoitteiden toteutumiselle. Hyvä johtaminen tukee henkilökunnan hyvinvointia ja edistää hyvää asiakaskokemusta. Johtajien ja esihenkilöiden verkostoitumista ja tiedon jakamista edistämällä tuetaan hyvien käytänteiden leviämistä ja edistetään kirjastojen yhteistyötä.

Ohjaus- ja opastustaitoja tarvitaan kaikessa kirjastotyössä hyvin harvoja erityistehtäviä lukuun ottamatta. Ohjaus- ja opastustaidot pyritään siksi sisällyttämään kaikkiin osa-alueisiin siten että koulutuksissa aihealuetta lähestytään niiden näkökulmasta.

Moduuli	**Sisältö**	**Toteutus 2026**
KESTÄVÄ TULEVAISUUS	Kestävän kehityksen edistäminen	Week 17 kahvit
		Lue luontoa
	Tulevaisuustyö ja ennakointi	Lukeva tulevaisuus-pajoja

		Tulevaisuustaajuus
TYÖYHTEISÖ JA JOHTAMINEN	Osaamisen johtaminen	Osaamiskeskustelut
	Toiminnan kehittäminen	Karsinta ja luopumispaja
	Työyhteisötaidot	
	Työhyvinvointi	Oman työn hallinta
	Johtaminen	Esihenkilöpäivä
	Eettisyys	Tekoäly ja eettinen kirjasto-työ-keskustelu
OHJAUS JA OPASTAMINEN	Kaikki sisällöt	Kaikki toteutukset

Kaavio 1. Osaamisalueet ja moduulit

3. Kehittämisen työkalut

Kehittämistehtävän toteuttamiseen AKE Porvoo hyödyntää ainakin seuraavia työkaluja. Uusia kehittämisen työkaluja ideoidaan jatkuvasti yhdessä alueen kirjastolaisten ja kehittämistehtävää hoitavien kirjastojen verkoston kanssa.

3.1 Koulutuspäivät ja webinaarit

Järjestämme lähikoulutuspäiviä siinä tapauksessa, että se on paras tapa oppimistavoitteiden saavuttamiseksi. Fyysisillä tapaamisilla edistetään luottamussuhteiden syntymistä ja osaamisen jakamista. Webinaareissa panostamme jatkuvasti uusiin tapoihin osallistaa etäosallistujia. Koulutuksen järjestämistapa valitaan sen perusteella, mikä tapa tehokkaimmin tukee oppimista, kustannustehokkuus ja saavutettavuus huomioiden. Koulutustilaisuuksien tallenteet asetetaan saataville silloin, kun se on tarkoituksenmukaista ja mahdollista. Tallenteiden tekstitykseen ja mahdolliseen kääntämiseen ostopalveluna varataan määräraha kehittämistehtävän talousarviossa. Koulutustilaisuuksia pyritään järjestämään eri puolilla toiminta-aluetta liikenneyhteydet huomioiden. Ruotsinkielisiä koulutustilaisuuksia järjestetään kaksikielisissä kunnissa

3.2 Lyhyet etätapaamiset

Lyhyillä verkon kautta järjestettävillä etätilaisuuksilla, joihin ei ole vaadittu ennakkoilmoittautumista, voidaan reagoida ajankohtaisiin ilmiöihin, joista kaivataan tietoa ja joista halutaan keskustella. Etätilaisuudet ovat matalan kynnyksen tapa alueen kirjastohenkilökunnalle osallistua ja tehokas tapa käynnistää ja edistää alueen kirjastojen yhteistyösuhteita Etätilaisuudet *voivat* ovat vapaamuotoisen keskustelun ja tiedonjaon etäkahveja. Niissä voidaan paneutua myös kirjastoalan ajankohtaisiin tutkimuksiin ja opinnäytteisiin ja käydä keskustelua niiden pohjalta. Alueelliset verkostot järjestävät yhteisiä etätapaamisia, joissa ammattilaiset voivat jakaa tietoa ja kokemuksia.

3.3 Opintoretket

Alueen kirjastohenkilökunnalle voidaan järjestää yhteisiä tutustumismatkoja alueen ja sen ulkopuolisiin mielenkiintoisiin kirjasto- ja muihin kohteisiin sekä tapahtumiin. AKE Porvoon talousarviossa on varattu määräraha yhteiskuljetusten järjestämiseen. Virtuaalivierailut ja -esittelyt voivat täydentää fyysisiä vierailuja. Vuonna 2027 järjestetään opintovierailu Vantaan kaupunginkirjaston uuteen Jumbon kirjastoon.

Kirjastofillarointi on jokavuotinen koulutus, jossa tutustutaan pyöräillen kirjastoihin. Matkan varrella olevissa kirjastoissa järjestetään hanke-esittelyitä tai työpajoja ajankohtaisista aiheista. Kirjastofillarointi järjestetään vuonna 2027 yhdeksännen kerran. Kirjastofillaroinnilla tuetaan alueen kirjastolaisten verkostoitumista ja osaamista non-conferencemaisessa ympäristössä. Mediassa ja maanteillä näkyvällä fillaroinnilla edistetään myös kirjastojen ja kirjastotyön näkyvyyttä. AKE Porvoo voi kustantaa oman alueensa osallistujien yöpymiskuluja kirjastofillaroinnissa.

3.4 Liboppi

Liboppi on Suomen yleisten kirjastojen henkilökunnalle suunnattu täydennyskoulutuksen verkko-oppimisalusta. Liboppi-oppimisalustan avulla luodaan edellytyksiä yleisten kirjastojen toiminnan vahvistumiselle tukemalla henkilöstön osaamista, kirjastojen kehittymistä ja kirjastojen keskinäistä yhteistoimintaa. Liboppi tarjoaa yleisten kirjastojen henkilökunnalle

ajasta ja paikasta riippumattoman mahdollisuuden hyödyntää kirjastoalan täydennyskoulutuksen laadukkaita oppimissisältöjä. Verkko-oppimisalusta vähentää koulutusmatkojen tarvetta ja parantaa näin erityisesti pienten kirjastojen mahdollisuuksia osaamisen kehittämiseen.

Liboppi on alueellista kehittämistehtävää hoitavien kirjastojen yhteistyössä tuottama palvelu, joka on suunnattu kaikille Suomen yleisille kirjastoille. Liboppi-yhteistyön tavoite on parantaa täydennyskoulutuksen oppimissisältöjen tavoittavuutta sekä vähentää päällekkäistä työtä ja näin vapauttaa resursseja esimerkiksi alueellisten verkostoitumisen ja osaamisen kehittämisen tukemiseen. AKE-kirjastot voivat hyödyntää valtakunnallista tarjontaa myös alueellisissa koulutuksissa järjestämällä esimerkiksi valtakunnallisiin kursseihin liittyviä opintopiirejä ja työpajoja. Valtakunnallisten sisältöjen lisäksi jokainen AKE voi niin halutessaan hankkia tai tuottaa omaan alueellisen Liboppi-osioonsa vain tämän alueen kirjastohenkilökunnalle suunnattua sisältöä, mikäli esimerkiksi alueen erityispiirteiden huomioiminen sitä edellyttää. Palvelun tuottamista ohjaa laki yleisistä kirjastoista 8 §. AKE Porvoon alueelliselle Uudenmaan alustalle laitetaan myös koulutusten tallenteita ja muita materiaaleja, jotka on tarkoitettu ainoastaan Uudenmaan yleisten kirjastojen henkilökunnan käyttöön.

Liboppi-oppimisalustan valtakunnallista sisällöntuotantoa, kehittämistä ja tiedottamista koordinoi toimituskunta, jossa on vähintään yksi edustaja kaikista alueellista kehittämistehtävää hoitavista kirjastoista sekä valtakunnallista kehittämistehtävää hoitavasta kirjastosta. Toimituskunnan ja Libopin sisällöntuotannon koordinoinnin vetovastuu on yhdellä AKE-kirjastolla kaksi vuotta kerrallaan. Kaudella 2027–2028 toimituskunnan ja Libopin sisällöntuotannon vetovastuu on Oululla. Alustan teknisestä ylläpidosta huolehtii Turku.

Libopin sisältöjä nostetaan esille uutiskirjeissä ja muussa tiedottamisessa.

AKE Porvoo osallistuu Kirjastoruotsia-kurssin tuottamiseen Liboppiin vuonna 2027 yhdessä Turun ja Vaasan AKE-kirjastojen kanssa. Vuodelle 2027 on myös suunnitteilla opintopiiri Musiikkikirjastotyön perusteet –kurssista yhteistyössä Joensuun, Vaasan, Turun ja Rovaniemen AKE-kirjastojen kanssa.

3.5 Kirjastotyöpajat

Erityisesti pienissä kirjastoissa osallistuminen koulutuspäiviin ja webinaareihin voi olla hankalaa. On myös monia kysymyksiä, joita voisi olla tehokkainta käsitellä paikan päällä kirjastossa ja kyseisen kirjaston työyhteisön kesken. AKE Porvoo tarjoaa tarvittaessa työpajoja eri aiheista. Työpajat toteutetaan tietyssä kirjastossa kyseisen kirjaston tilauksesta. Työpajojen ohjaajat voivat olla Porvoon kaupunginkirjaston tai muun alueen kirjaston työntekijöitä tai ulkoisia asiantuntijoita. Työpajojen avulla pyritään tarjoamaan apua erityisesti pienimpien ja heikommin resursoitujen kirjastojen konkreettisiin pulmiin ja oppimistarpeisiin.

Työpajojen aiheita voivat olla esimerkiksi sosiaalisen median hyödyntäminen, tapahtumien järjestäminen ja striimaaminen, kirjavinkkauksen uudistaminen, tietopalvelun kehittäminen, kokoelmien arviointi ja poistot, palvelumuotoilu, esteettömyys, digitaaliset palvelut, tulevaisuustyön menetelmät ja tuuppaus. Työpajoja järjestetään paikan päällä kirjastoissa tai etäyhteydellä. Työpajoissa voidaan käyttää tekijänoikeudet huomioiden myös valmiita työpajamalleja esimerkiksi hankkeista tai voidaan ostaa työpajoja muilta toimijoilta. Jos työpajan ohjaaja on töissä toisessa kirjastossa, voidaan työpajan ohjaajan lähettävän kirjaston kulut korvata kehittämistehtävän määrärahoista.

3.6 Osaamiskeskustelut ja digiosaamiskeskustelut

Kirjastoille tarjottavissa osaamiskeskusteluissa pohditaan kirjastotyötä monesta näkökulmasta sekä kunkin kirjaston ajankohtaisia kehittämistarpeita. Osallistujat saavat osaamiskeskustelusta ideoita ja työkaluja toimintansa kehittämiseen. Osaamiskeskustelujen painopisteenä vuonna 2027 ovat kirjastotoiminnan arvot ja kirjastojen merkityksen kirkastaminen tekoälyn aikaudella. Digiosaamiskeskusteluissa keskitytään erityisesti digitaitoihin ja kirjaston rooliin digitoimijakentällä sekä mietitään tavoitteita ja sopivia rajoja digituelle.

3.7 Tulevaisuustyö

Porvoon ja Lahden AKEjen yhdessä tuottamia kirjastoalan trendikortteja voidaan hyödyntää ideoinnin apuna ja tulevaisuusskenaarioiden työstämiseen. Alueen kirjastokimpoille tarjotaan Lukeva tulevaisuus -työpajapäivää lukutaitotyön strategisen kehittämisen tueksi ja positiivisten lukutaitovisioiden inspiroimiseen. AKE Porvoo auttaa myös kirjastoja Tulevaisuustaajuus-työpajojen toteuttamisessa näiden oman kehittämistyön tukemiseksi. 2026 aloitettua Unescon kehittämän Futures Literacy Lab työpajamenetelmän soveltamista kirjastokäyttöön jatketaan.

3.8 Alueelliset verkostot

Lasten ja nuorten kirjastotyön parissa Uudellamaalla työskentelevien verkosto käynnistettiin vuonna 2019. Verkoston tehtävänä on alueellisen yhteistyön edistäminen, tiedon jakaminen eri muodoissa ja kehittämistehtävän koulutusten suunnitteluun ja järjestämiseen osallistuminen. Verkosto järjestää keväisin koko verkostolle tarkoitetun verkostotapaamisen ja mahdollisesti muuta koulutusta. Lisäksi verkosto pitää säännöllisesti etäkahveja eri teemoista. Verkoston jäseniä kannustetaan osallistumaan koulutusten suunnitteluun, koska heillä on paras tieto osaamisalueen tarpeista. Verkoston vuonna 2024 kokoama S2 (suomi toisena kielenä) -lista helppolukuisista suomenkielisistä kirjoista päivitetään vuonna 2027. Verkosto toimii yhteistyössä Seinäjoen lasten- ja nuorten lukemista edistävien kirjastopalvelujen erityistehtävän kanssa.

SEVERI-verkosto kerää yhteen seniori-ikäisten palvelujen parissa työskenteleviä. Verkosto tarjoaa mahdollisuuden ideoiden jakamiseen, oppimiseen ja vertaistuen saamiseen. Myös tämä verkosto kokoontuu keväisin yhteiseen verkostopäivään ja etäkahveja järjestetään eri teemoista.

Verkostojen toimintaa ohjaavat ydinryhmät, joissa ovat edustettuina kaikki alueen kirjastokimpat. Jäsenten matkojen korvaamiseen ydinryhmän kokouksiin on varattu määrärahat AKE Porvoon talousarviossa.

SVEA-verkosto ruotsinkielisen palvelun kehittämiseen aloitti toimintansa vuonna 2026. Verkoston tehtävä on tukea ruotsin kielellä kirjastotyötä tekeviä ja olla linkkinä alueellisen kehittämistehtävän ja kaksikielisten kirjastojen välillä muun muassa koulutussuunnittelussa. Verkosto järjestää ruotsinkielisen verkostopäivän syksyllä 2027. Verkoston ydinryhmään pyritään saamaan edustaja alueen kaikista kaksikielisistä kunnista. Ydinryhmän kokouksiin matkustamista tuetaan.

Alueellinen esihenkilöverkosto yhdistää esihenkilötyötä tekevät. Verkoston toimintana järjestetään esihenkilöpäivä.

Uudenmaan kirjastoautoverkosto jakaa tietoa, ideoita ja kuulumisia kirjastoautotyön kentältä. AKE-kirjastojen yhteiset etänä pidettävät Kirjastoautovartit jatkuvat vuonna 2027. AKE Porvoo on myös mukana valtakunnallisten Kirjastoautopäivien järjestämisessä Helsingissä elokuussa 2027.

Tuetaan epämuodollista kirjastojen vapaaehtoistyön parissa työskentelevien verkostoa jakamalla tietoa ja järjestämällä vapaaehtoistuokioita Teamsissä.

Verkostot voivat suunnitella yhteiskäyttöön materiaalia esimerkiksi lukemisen edistämiseen tai tapahtumatuotantoon. Yhteisten laitteiden tai muiden materiaalien suunnitteluun, hankkimiseen ja kuljetuskustannuksiin varataan määräraha talousarviossa.

3.9 Työntekijävierailut toisissa kirjastoissa

Työntekijävierailu tarjoaa tukea oman työn kehittämiseen siten, että kirjastotyöntekijä tutustuu arjen työhön toisessa kirjastossa. Kirjaston koon mukaan voi tutustua johonkin tiettyyn osa-alueeseen tai koko kirjaston toimintaan. Vierailuun on mahdollista yhdistää myös kieliharjoittelu kaksikielisessä kirjastossa. AKE Porvoo koordinoi vierailuja, tarjoaa valmiit mallit vierailun suorittamisen käytännön järjestelyihin ja korvaa matka- ja mahdolliset majoituskulut, ensisijaisesti Uudenmaan sisällä. Kehittämistehtävän verkkosivujen kautta voi tutustua vierailijoita vastaanottaviin kirjastoihin. Kokemuksia jaetaan kehittämistehtävän verkkosivulla, uutiskirjeessä ja sosiaalisessa mediassa.

3.10 Julkaisut ja kampanjat

AKE Porvoo voi tuottaa kehittämistyötä tukevia selvityksiä. Näiden raportit julkaistaan kehittämistehtävän verkkosivulla. Raportteja voidaan myös painattaa kirjastoille jaettavaksi, jos tämä on tarkoituksenmukaista. Verkostot voivat myös tehdä oppaita omaan asiantuntijuuteensa perustuen. Alueen kirjastojen ja yhteistyökirjastojen hankkeiden raportteja ja muita julkaisuja jaetaan verkkosivuilla, uutiskirjeissä ja tarvittaessa painettuina versioina. Alueen kirjastojen viestintää tuetaan tarjoamalla tietotaitoa kirjastojen viestintäkampanjoihin ja painattamalla ja jakamalla materiaalia esim. kuntapäättäjiin vaikuttamiseen.

AKE Porvoo on mukana tilaajan roolissa kahdessa kirjastoalan opinnäytetyössä vuonna 2027. Molempien töiden pitäisi valmistua vuoden 2027 aikana.

Elina Karioja tutkii opinnäytetyössään yleisten kirjastojen kestävää tekoälyn käyttöä Savonia-ammattikorkeakoulun YAMK-tutkinto-ohjelmassa Kestävän tulevaisuuden asiantuntija. Valtakunnallisessa tekoälyhankkeessa tehdyn kyselyn mukaan tekoälyn ympäristövaikutukset mietityttävät kirjastoammattilaisia, sillä kirjasto mielletään kestävän kehityksen tärkeäksi toimijaksi. Tekoälyn ympäristövaikutuksista toivotaan myös lisää koulutusta ja keskustelua AKEn koulutuspalautteissa ja -kyselyissä. Opinnäytetyön tavoitteena on luoda opas tekoälyn kestävästä käytöstä yleisissä kirjastoissa.

Teemu Kokkonen tekee AKE Porvoon toimeksiannosta Turun ammattikorkeakoululle opinnäytetyön *Lasten ja nuorten kohtaamis- ja ohjaustyö kirjastojen arjessa - työn sisällöt, osaamistarpeet ja toimintaympäristöt.* Opinnäytetyön lähtökohtana on havainto siitä, että perinteisen lukutaidon edistämisen lisäksi lasten- ja nuorten kirjastotyö sisältää huomattavissa määrin lasten ja nuorten kohtaamiseen ja kasvatukselliseen ohjaamiseen liittyviä tilanteita ja tehtäviä. Samankaltaista kirjastotyön ja nuorisotyön rajapinnoille sijoittuvaa työtä on tunnistettu myös aiemmassa kirjallisuudessa (kolmannen työn käsite). Tavoitteena on siis selvittää Uudenmaan kirjastojen alueella, kuinka laajasti ilmiö näkyy lasten nuorten kirjastotyössä, millaisia osaamisvaatimuksia se työntekijöille asettaa ja miten erilaiset toimintaympäristöt vaikuttavat käytännön työhön.

3.11 Lainattavat materiaalit

Uudenmaan kirjastojen käyttöön on lainattavissa kaksi pakopeliä, etälähetysvälineitä ja Kamishibai-teatteri materiaaleineen sekä erilaisia kortteja yhteiskehittämisen tueksi. AKE Porvoo vastaa mahdollisista kuljetuskustannuksista kirjastojen suuntaan, kirjastojen väliset kuljetukset ja palautukset AKE:lle lähettävä kirjasto kustantaa itse. Lainattavien materiaalin tarkoituksena on innostaa kirjastoja kokeilemaan uusia palveluja ja kehittämään toimintaansa, lisäksi ne ovat järkevää resurssien hyödyntämistä, kun materiaaleja ei tarvitse hankkia jokaiseen kirjastoon.

Vuonna 2027 pilotoidaan uutta lainattavaa Metsämuistipajaa, joka on ensisijaisesti suunnattu senioripalvelukeskusten asiakkaille, mutta sitä voi hyödyntää myös esimerkiksi varhaiskasvatuksessa. Ensisijaisesti kirjasto vain toimittaa metsämuistipajamatkalaukun tarvikkeineen haluttuun palvelukeskukseen ja siellä henkilökunta huolehtii pystyttämisestä ja lyhyiden pajojen pitämisestä.

4. Palvelujen ja käytänteiden kehittäminen ja uusien palveluiden luominen

AKE Porvoo tukee alueen kirjastoja uusien palvelujen ja käytänteiden kehittämisessä toimintaympäristölähtöisesti sekä levittää hyviä käytänteitä alueella.

4.1 Lesersørvis

Yhdessä muiden AKE-kirjastojen kanssa jatketaan Norjassa kehitetyn Lesersørvis -kirjallisuuden suosittelumenetelmän jalkauttamista Suomeen.

4.2 CREW-menetelmä

Edistetään aineiston poistamisen helpottamiseen tarkoitetun CREW- menetelmän tuntemusta ja käyttöönottoa alueen kirjastoissa.

4.3 Vapaaehtoistyö kirjastossa

Järjestetään vertaistapaamisia kirjastojen vapaaehtoistyön parissa työskenteleville ja ylläpidetään epämuodollista vapaaehtoistyön verkostoa. Julkaistaan kirjastojen vapaaehtoistyöhön liittyviä resursseja.

4.1 Tulevaisuus- ja demokratiatyömallit

Tarjotaan kirjastoille helposti käyttöön otettavia eri asiakasryhmille suunnattuja tulevaisuus- ja demokratiatyön malleja, esimerkiksi jalkauttamalla Futures For You (FUTU4U) hankkeessa kehitettyjä työpajamenetelmiä. Yhteiseurooppalaisessa hankkeessa oli mukana Vantaan kaupunginkirjaston asiantuntijoita.

5. Yhteistyön edistäminen

Toimialueen kuntien resurssit kirjastotoiminnan kehittämiseen vaihtelevat merkittävästi. Kehittämistehtävän onnistumisen kannalta on tärkeää, että tiedon ja osaamisen jakamista kirjastojen välillä yli kunta- ja kimpparajojen edistetään edellä mainittujen toimenpiteiden lisäksi. Kuntien välisen, kirjastojen vahvistamiseen tähtäävän yhteistyön syntymistä edistetään tarjoamalla ajanmukaista tietoa ja rakentamalla neuvotteluyhteyksiä sekä toteuttamalla suunnittelu-, koordinointi- ja yhteistyötapaamisia.

5.1 Hankkeet

AKE Porvoo seuraa aktiivisesti alueellisia ja valtakunnallisesti toteutettavia hankkeita ja jakaa tietoa hankkeiden hyvistä käytänteistä toimialueen kirjastoille. Alueellista ja monialaista hanketoimintaa tuetaan jakamalla tietoa ja luomalla kontakteja eri toimijoiden välille. Hankkeita tuodaan esille uutiskirjeessä ja esitellään mm. verkostojen etäkahveilla ja kehittämistehtävän verkkosivuilla. Helle-kirjastojen yhteisen ”Meillä tapahtuu - Helle-kirjastojen tapahtumatuotannon yhteistyömalli” hankkeen hyviä käytänteitä levitetään alueella ja kansallisesti.

Toimintavuoden aikana selvitetään tarvetta Uudenmaan laajuiselle strategiselle yhteishankkeelle ja aloitetaan tarvittaessa valmistelut hankkeen toteuttamiseksi. Yhteishankkeella pyritään valtakunnalliseen vaikuttavuuteen ja hankkeessa luotujen toimintamallien laajaan hyödynnettävyyteen. Hankkeen lähtökohdat olisivat Uudenmaan kirjastoille ominaisessa toimintaympäristössä, johon kuluu muun muassa monikielisyys ja monikulttuurisuus.

5.2 Kirjastonjohtajien kokoukset

AKE Porvoo järjestää vuosittain kaksi tapaamista toimialueen kirjastonjohtajille. Ajankohtaisia aiheita koskevien alustusten lisäksi kokouksissa keskustellaan yhteisistä haasteista ja yhteistyömahdollisuuksista.

5.3 Kielisaarekkeiden kirjastopalvelut

Suomenkielisiä kuntia, joissa toimii ruotsinkielinen koulu tai päiväkoti, on Uudellamaalla Keravalla, Tuusulassa, Hyvinkäällä, Nurmijärvellä ja Vihdissä. Lisäksi Uudenmaan ulkopuolella on lukuisia tällaisia ns. kielisaarekkeita, valtaosa kuitenkin Uudellamaalla. AKE Porvoo tukee kielisaarekekuntien yleisiä kirjastoja järjestämällä tarvittaessa koulutusta kielisaarekkeiden parissa työskenteleville, lähettämällä siirtokokoelmia, järjestämällä aineistovinkkauksia paikan päällä ja etäyhteydellä, sekä tuottamalla ruotsinkielistä materiaalia yhteistyössä kirjastojen kanssa.

5.4 Pienet kirjastot

Alueen pienimpien ja heikoimmin resursoitujen kirjastojen tukemiseen kiinnitetään erityistä huomiota. Pieniin kirjastoihin räätälöidään työpajoja, joissa voidaan paneutua paikan päällä kirjaston kehittämistarpeisiin. Liboppi-sisällöt ja koulutusten tallenteet mahdollistavat pienten kirjastojen henkilökunnan osallistumisen koulutuksiin. Pienten kirjastojen yhteishankkeita pyritään edistämään muun muassa tarjoamalla tukea hankeideoiden muotoiluun ja yhteistyökumppaneiden löytymiseen.

AKE Porvoo osallistui vuosina 2025–2026 valtakunnallisen kehittämistehtävän koolle kutsuman pienten kirjastojen tukimuotoja kehittävän työryhmän toimintaan. Työryhmän tulokset on esitelty Opetus- ja kulttuuriministeriölle. Tukiryhmä kokoontuu 2027 aikana jakamaan hyviä käytäntöjä alueilta ja päivittämään pienten kirjastojen tilannetta. Konkreettisena yhteisinä toimenpiteinä toteutetaan yhteistyössä muiden AKE-kirjastojen kanssa Pienten kirjastojen vartteja sekä yhdessä Lahden AKEn kanssa pienten kirjastojen johtajille ja toiminnasta vastaaville suunnattu vertaistapaamisten sarja.

5.1 Kimppayhteistyön tukeminen

AKE Porvoo on säännöllisesti mukana kirjastokimppojen johtoryhmien kokouksissa ja osallistuu mahdollisuuksien mukaan myös kimppojen yhteisten koulutuspäivien suunnitteluun ja toteuttamiseen. Vuonna 2027 järjestetään Lukki-kirjastojen koulutuspäivä, jonka järjestelyistä vastaa AKE Porvoo. AKE on mukana myös Helle-kimpan koulutus- ja virkistyspäivässä vuonna 2027.

Kommentoinut [KE1]: Huomaan että suunnitelmassa puhutaan sekaisin Porvoon kaupunginkirjastosta ja AKEsta, pitäskö olla aina samaan tyyliin?

6. Tehtävän arviointi, suunnittelu ja kehittäminen

Alueen kirjastojen osallistumiseen kehittämistehtävän arviointiin, suunnitteluun ja kehittämiseen tarjotaan monipuolisia mahdollisuuksia. Kirjastojen itsearviointia tuetaan hyödyntämällä AKE Porvoon osaamisalueita ja muita itsearvioinnin viitekehyksiä.

6.1 Kehittämistehtävän suunnitteluryhmä

Kehittämistehtävän suunnitteluryhmä kokoontuu kahdesti vuodessa. Suunnitteluryhmä osallistuu koulutussisältöjen ja muun kehittämistyön suunnitteluun. Ryhmässä on edustajat Uudenmaan kirjastokimpoista, Kirkkonummen kirjastosta, Helsingin kaupunginkirjastosta ja Lupa- ja valvontavirastosta. Ryhmä on tärkeä linkki alueen kirjastojen ja Porvoon kaupunginkirjaston alueellisen kehittämistehtävän välillä. Kimpat ja ryhmän yksittäiset kirjastot nimittävät edustajansa ryhmään omien käytäntöjensä mukaisesti.

6.2 Uudenmaan kirjastopäivä

AKE Porvoo raportoi kaikille alueen kirjastolaisille suunnatussa Uudenmaan kirjastopäivässä kehittämistehtävän toteutuneesta toiminnasta ja tavoitteiden toteutumisesta sekä esittelee tulevan toimintakauden toimintasuunnitelman.

6.3 Haastattelut ja kyselyt

Alueen kirjastolaisten haastatteluilla selvitetään alueen kirjastohenkilökunnan tarpeita, tyytyväisyyttä AKE-toimintaan, osaamisen kehittämisen vaikuttavuutta ja viestinnän toimivuutta. Lomakekysely samoista aiheista toteutetaan vuoden loppupuolella, joka toinen vuosi ja koulutuskysely keväisin joka toinen vuosi. Vuonna 2027 on toimintakyselyn vuoro. Toimintavuonna aloitetaan osaamisalueita hyödyntävä osaamiskartoitus lomakekyselynä ja siihen liittyvillä kirjastokeskusteluilla. Osallistutaan muiden AKE-kirjastojen kanssa yhteisen asiakaskyselyn suunnitteluun ja varaudutaan sen toteuttamiseen alueella lähivuosina.

6.4 Kirjastovierailut

Kehittämistehtävää hoitavat henkilöt vierailevat säännöllisesti alueen kirjastoissa keskustelemassa henkilökunnan ja johdon kanssa kirjastojen ajankohtaisista asioista ja kehittämistarpeista. Kirjastojen henkilökunnan kanssa keskustellaan lomakekyselynä toteutetun osaamiskartoituksen pohjalta. Keskustelut tarjoavat mahdollisuuden myös kirjastojen itsearvioinnille,

6.5 Kehittämistehtävän Itsearviointi

Kehittämistehtävää arvioidaan kappaleen yksi tavoitteiden ja mittareiden avulla. Lisäksi seurataan koulutuspalautteiden numeroarvioita ja avointa palautetta sekä toimintakyselyn ja koulutuskyselyn tuloksia.

7. Kaukopalvelu

Alueellista kehittämistehtävää hoitavana kirjastona Porvoon kaupunginkirjasto ei peri maksua lähettämistään kaukolainoista. Kaukolainauksen kustannuksia (antolainaus) katetaan AKE Porvoon avustuksesta. AKE Porvoo osallistuu myös kaukopalvelutoiminnan alueelliseen ja valtakunnalliseen kehittämiseen. Uudenmaan kirjastoihin voidaan resurssien mukaan lähettää myös pääasiassa ruotsinkielisiä siirtokokoelmia.

8. Yhteistyö kehittämistehtävän hoitamisessa

AKE Porvoo osallistuu alueellista ja valtakunnallista kehittämistehtävää hoitavien kirjastojen yhteisiin kokouksiin ja koulutuksiin sekä osallistuu aktiivisesti yhteiseen keskusteluun ja kehittämiseen. Kehittämistehtävän hoitamisessa tehdään yhteistyötä Kansalliskirjaston, Saavutettavuuskirjasto Celian ja muiden kirjastojen kanssa. Lupa- ja valvontaviraston kanssa koordinoidaan koulutustarjontaa, järjestetään yhteisiä koulutuksia ja etäkahveja sekä kirjastovierailuja. AKE Porvoo tekee läheistä yhteistyötä Seinäjoen kaupunginkirjaston lasten ja nuorten lukutaitoa ja lukemista edistävien kirjastopalvelujen valtakunnallisen erityistehtävän kanssa osallistuen mm. erityistehtävän työryhmiin ja edistämällä yhteisiä kampanjoita.

AKE Porvoo osallistuu valtakunnallisen kehittämistehtävän ja muiden AKE-kirjastojen kanssa yleisten kirjastojen tekoälyosaamishankkeen koulutuksista, kyselyistä ja raporteista tiedottamiseen. Yhteistyötä tehdään myös Suomen kirjastoseuran ja Finlands svenska biblioteksföreningenin kanssa. AKE Porvoo on mukana ruotsinkielisillä kirjastopäivillä Hangossa vuonna 2027.

8.1 Svenska samarbetsgruppen för utvecklingsuppdrag

AKE Porvoo osallistuu yhdessä Vaasan ja Turun AKE-kirjastojen, Lupa- ja valvontaviraston sekä Helsingin kaupunginkirjaston kanssa Svenska samarbetsgruppen för utvecklingsuppdrag -ryhmän toimintaan. Yhteistyöryhmä järjestää yhdessä ruotsinkielisiä täydennyskoulutuksia ja koordinoi kehittämistehtävien yhteistyötä maamme ruotsin- ja kaksikielisillä alueilla.

Yhteistyöryhmän ohjausryhmään valitaan edustaja alueen yleisistä kirjastoista. AKE Porvoo vastaa edustajan tai tämän mahdollisen varahenkilön matka- ja majoituskustannuksista, jotka syntyvät ohjausryhmän lähitapaamisiin osallistumisesta.

8.2 Koulutusyhteistyö muiden AKE-alueiden kanssa

Vuonna 2027 on tarkoitus toteuttaa useita eri koulutuksia yhteistyössä muiden AKE-kirjastojen kanssa. Valtakunnallisen tekoälyhankkeen mahdollisesti jatkuessa osallistutaan hankkeen toiminnasta tiedottamiseen ja alueen kirjastolaisten osallistamiseen. Oma tekoälykoulutus suunnitellaan niin että se tukee hankkeen koulutustoimintaa eikä ole sen kanssa päällekkäistä. Kansallisten medialukutaidon- ja mediakasvatuksen linjausten

jalkauttamiseen osallistutaan. Yhdessä AKE-kirjastojen ja muiden kirjastojen kanssa osallistutaan ainakin seuraavien koulutuskokonaisuuksien järjestämiseen:

- Yhteiset Kokoelma-aamupäivät
- Digitukijoiden verkostopäivä huhtikuussa Hämeenlinnassa yhteistyössä Turun, Tampereen ja Lahden AKE-kirjastojen kanssa
- Lukulystit Lahdessa marraskuussa
- Aikuisten kirjareppu yhteistyössä Helmet-kirjastojen seudullisen yhteistyöryhmän kanssa
- Bokkarusellen ÅKE-yhteistyönä
- Kirjastoautopäivät elokuussa Helsingissä
- Kirjastoautovartit jatkuvat vuorovedolla eri AKE-kirjastojen kesken
- Venäjänkieliset kirjastopalvelut -webinaarit yhdessä Lahden ja Joensuun AKE-kirjastojen kanssa
- Pienten kirjastojen vertaiskahvit yhdessä Lahden AKEn kanssa
- Lesersörvis-menetelmän edistäminen
- Musiikkikirjastolaisten verkostoitumisen tukeminen yhdessä Vaasan, Joensuun, Turun ja Rovaniemen AKEjen kanssa

9. Tiedottaminen

Uudenmaankirjastot.fi on AKE Porvoon verkkosivusto. Sivustolla julkaistaan tiedot tulevista koulutuksista sekä muita ajankohtaisia uutisia ja blogikirjoituksia, joissa esitellään muun muassa alueen kirjastojen työntekijöitä, ajankohtaisia hankkeita ja materiaaleja kirjastotyön tueksi. Sivuilta löytyvät kehittämistehtävän yhteystiedot ja yhteisesti hyödynnettävät materiaalit. Verkkosivusto on suomen- ja ruotsinkielinen ja tärkeimmät tiedot löytyvät englanniksi.

Kehittämistehtävän uutiskirje suomeksi ja ruotsiksi lähetetään sähköpostitse kirjastonjohtajille ja kirjastojen yleisosoitteisiin noin kerran kuukaudessa. Uutiskirjeen voi myös tilata AKE Porvoon verkkosivun kautta. Uutiskirje sisältää tietoa muun muassa ajankohtaisista koulutuksista ja muita kehittämistehtävään liittyviä uutisia.

Verkostoitumista edistetään Facebookissa Porvoon AKEn KEHU-ryhmässä, johon voivat liittyä kaikki alueen yleisissä kirjastoissa työskentelevät. Ryhmässä jaetaan myös kehittämistehtävän ajankohtaisia tiedotteita. Kehittämistehtävässä hyödynnetään myös Instagramia ja AKE Porvoo Borgå Facebook-sivua.

Kirjastot.fi/Biblioteken.fi -koulutuskalenteria hyödynnetään koulutuksista tiedottamisessa. Tärkeät kehittämistehtävään liittyvät uutiset julkaistaan myös Kirjastot.fi:ssa.

10. Henkilöstöresurssit

Alueelliseen kehittämistehtävään varataan 3 henkilötyövuotta vuodelle 2027.

Seuraavissa kappaleissa luetellaan tehtävätasolla kirjaston kehittämistehtävän hoitamiseen varatut henkilöstöresurssit ja tehtävän työajasta alueellisen kehittämistehtävän hoitamiseen varattu prosenttiosuus.

Vastaava informaatikko
(90 % työajasta varattu alueellisen kehittämistehtävän hoitamiseen)

Informaatikko
(80 % työajasta varattu alueellisen kehittämistehtävän hoitamiseen)

Informaatikko
(80 % työajasta varattu alueellisen kehittämistehtävän hoitamiseen)

Kirjastopalvelupäällikkö
(10 % työajasta varattu alueellisen kehittämistehtävän hoitamiseen)

Palveluvastaava
(15 % työajasta varattu alueellisen kehittämistehtävän hoitamiseen)

Pedagoginen informaatikko
(10 % työajasta varattu alueellisen kehittämistehtävän hoitamiseen)

Kirjastonhoitaja
(10 % työajasta varattu alueellisen kehittämistehtävän hoitamiseen)

Toimistosihteeri
(5 % työajasta varattu alueellisen kehittämistehtävän hoitamiseen)

11. Liite 1. Alueellisen kehittämistehtävän talousarvio

Valtionavustus	230 000
Muut tuotot	0
Toimintatuotot	**230 000**
Vakinaisten palkat	-138 900
Erilliskorvaukset	0
Asiantuntijapalkkiot	-4 000
JuEL-palkkaperust.eläke-maksu	-24 000
Työnantajan sosiaali-vak.maksut	-2 700
Työttömyysvakuutusmaksut	-1 700
Tapaturmavakuutusmaksut	-600
Muut sosiaalivakuutusmak-sut	0
Sairausvakuutuskorvaukset	0
Henkilöstökustannukset	**-171 900**
Asiantuntijapalvelut	-25 500
Toimistopalvelut	-500
ICT-palvelut	-2 000
Painatukset,ilmoituk-set,markk.	-1 000
Posti- ja kuriiripalvelut	-3 000
Puhelinmaksut	-600
Majoitus- ja ravitsemuspal-velu	-8 600
Matkustus- ja kuljetuspalve-lut	-8 900
Koulutus- ja kulttuuripalvelut	-1 500
Muut palvelut	-500
Palvelujen ostot	**-52 100**
Toimisto- ja koulutarvikkeet	-500
Elintarvikkeet	-1 300
Poltto- ja voiteluaineet	0
Kalusto	-500
Muu materiaali	-200
Aineet, tarvikkeet, tavarat	**-2 500**
ICT-laitteiden leasigvuokrat	-2 000
Muut vuokrat	-1 000
Jäsenmaksut	-300
Muut kulut	-200
Muut toimintakulut	**-3 500**
Toimintakulut	**-230 000**
Ali/ylijäämä	0